

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

VYBRANÁ TÉMATA

1/2013

Rumunské parlamentní volby

Ing. Martin Kuta
prosinec 2012

POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

Parlamentní volby a povolební vývoj

V prosinci 2012 proběhly řádné parlamentní volby. Jejich výsledek mohl vést k vyřešení vlekloucí se politické krize, které ochromila zemi od jara roku 2012. Politická krize spočívala v požadavcích levicové vlády (nastoupila v dubnu roku 2012) na odstoupení pravicového prezidenta Traiana Basescu, jehož liberálně demokratická strana (PD-L, *Partidul Democrat-Liberal*) byla až do jara roku 2012 ve vládě¹.

Parlamentní volby probíhaly do obou komor rumunského parlamentu – poslanecké sněmovny (315 křesel) a senátu (137 křesel)². Výsledky potvrdily trend celého roku 2012 – posilování levice. Se ziskem přes 60 % hlasů se levicová Sociálně-liberální unie (USL, *Uniunea Social Liberală*) stala jasným vítězem. Vítězství ovšem může přinést další pokračování politické krize. Prezident Basescu disponuje pravomocemi nominovat budoucího premiéra a staronová vláda se může pokusit vyvolat nové hlasování o odvolání prezidenta Basescu.

Témata předvolební kampaně se odvíjela od předchozího politického vývoje; kampaně jednotlivých politických stran se týkaly především dřívější kohabitace prezidenta Basescu s levicovou vládou premiéra Pontya daly se vytušit budoucí spory mezi levicovou koalicí a pravicovým prezidentem. Crin Antonescu, předseda Národní liberální strany (PNL, *Partidul Național Liberal*), prohlásil, že pokud prezident Basescu nepověří Pontu sestavením vlády, koalice USL vyvolá další hlasování o sesazení prezidenta³. Ve vnitropolitické rovině se v předvolební kampani objevovala témata jako odstranění korupce, zahájení ekonomických reforem a jednání o vstupu do Schengenského prostoru. Ponta zdůrazňoval ekonomické reformy směřující k využití peněz z evropských fondů a vytváření pracovních míst při nezvyšování daňové zátěže⁴.

Prezident Basescu jmenoval staronovým premiérem předsedu USL Victora Pontu⁵. Stalo se tak 17. prosince roku 2012 po jednání se všemi relevantními politickými stranami v parlamentu. Již výsledky voleb s jasným vítězstvím tento politický vývoj naznačovaly; prezidentovo vystoupení to jenom potvrdilo. Vlastnímu jmenování předcházelo projednání a schválení tzv. paktu o kohabitaci, v němž se prezident a představitelé USL dohodli na zásadách politického soužití. Jednalo se o dokument, v němž se všichni zúčastnění zavázali vyhýbat se otevřeným politickým konfliktům a více jednat o politických alternativách⁶. Text dokumentu představil prezident Basescu na jednání Evropské rady v prosinci roku 2012.

¹ Více k tomu viz Vybrané téma PI č. 14/2012 Referendum o odvolání prezidenta v Rumunsku, říjen 2012.

Dostupné z WWW: <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=131404>.

² Kvůli tzv. převislým mandátům, které se udělují rovnou těm kandidátům, kteří získali v jednomandátovém volebním obvodu více jak 50 % hlasů, se počet poslanců a senátorů dohromady vyšplhal na 570, respektive 588 (18 míst v parlamentu je vyhrazeno pro zástupce národnostních menšin).

Bucur, Cristina. Romanian politics in 2012 has been marked by a rocky cohabitation between Victor Ponta's government and President Traian Basescu. [cit. 15. 1. 2013]. Dostupný z WWW:

<http://blogs.lse.ac.uk/euoppblog/2012/12/26/2012-in-romanian-politics/>.

³ Deloy, Corinne (2012). The Social Liberal Union led by outgoing Prime Minister Victor Ponta running favourite in the parliamentary election on 9th December in Romania. Robert Schuman Foundation, European Election Monitor. Dostupný z WWW: <http://www.robert-schuman.eu/doc/oeo/oeo-809-en.pdf>.

⁴ BBC.co.uk. Q&A: Romania parliamentary election. [cit. 15. 1. 2013]. Dostupný z WWW:

<http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-20615290>.

⁵ Romania-insider.com. Romanian president nominates incumbent PM to head country's new Government. [cit. 15. 1. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.romania-insider.com/romanian-president-nominates-incumbent-pm-to-head-countrys-new-government/71573/>.

⁶ Mimo to se shodli na nutnosti prohlubovat integraci Rumunska do EU, posílit nezávislost státního zastupitelství a protikorupčních složek.

Premiér Ponta prohlásil, že se o sestavení vlády a předstoupení před parlament pokusí ještě před Vánocemi. Již povolební rozhovory obsahovaly myšlenky vytvoření nadbytečně velké koalice, které by se účastnila také rumunská strana maďarské menšiny (Demokratická unie Maďarů v Rumunsku, UDMR, *Uniunea Democrată Maghiară din România*). Tento postup vysvětloval předseda USL Ponta jako pokus o sjednocení rumunské politiky a zabránění její nadbytečné polarizace, která byla patrná zvláště v době, kdy Basescova PD-L se účastnila vládní koalice⁷. Nabídka účastnit se vládní koalice ale neobdržela Basescova strana PD-L. Maďarská unie účast v Pontově vládě odmítla⁸.

Dne 21. prosince 2012 parlament vyslovil důvěru vládě premiéra Victora Ponty; pro vyslovení důvěry vládě se vyjádřilo 402 hlasů z 522 přítomných (důvěru vládě musí na společném zasedání vyslovit poslanecká sněmovna i senát).

Vláda Victora Ponty se bude muset vypořádat ekonomickými otázkami a obnovou důvěry Rumunska v zahraničí. Mezinárodní společenství se již v době referenda o odvolání prezidenta Basesca v červenci roku 2012 vyjadřovalo proti porušování ústavních zásad. Podzim roku 2012 přinesl navíc snahy vládní koalice USL zasahovat do svobody slova⁹, což vyvolalo v zahraničí značnou nevoli¹⁰. Především v souvislosti s potlačováním ústavních principů v Maďarsku se z Evropské unie ozývají hlasy o vyšší míře dohledu nad vývojem v Rumunsku¹¹. Zasahování EU do vnitřních záležitostí a omezování současné vlády by ale mohlo v rumunské populaci vyvolat proti-evropské nálady, které by ve svém důsledku mohly vyvolat až naprosté odmítnutí evropské myšlenky mezi voliči, a to i přesto, že Rumuni EU dlouhodobě důvěřují¹².

Současný vládní model v Rumunsku

Současná vláda je tvořena pouze politiky volební koalice USL; předvolební koalice jsou typickým znakem rumunské politiky. Faktem nicméně zůstává, že se jedná o koalici složenou ze tří stran – PDS, PNL a z konzervativní strany (PC, *Partidul Conservator*). PNL tvořila i vládní koalice společně s PD-L, která až do jara roku 2012 prováděla Basescovu politiku. Stejně tak proti levicové koalici stála pravicová liberální koalice Pravicová rumunská koalice (ARD, *Alianța România Dreaptă*), jež se účastnila bývalá vládní liberální strana PD-L a na poslední chvíli také populistická Lidová strana (PP-DD, *Partidul Poporului – Dan*

Politicaromanesca.ro. "Pactul de coabitare" Basescu – Ponta este public. Vezi documentul. [cit. 20. 1. 2013]. Dostupný z WWW:

http://www.politicaromanesca.ro/pactul_de_coabitare_basescu_ponta_este_public_vezi_documentul-12644.

⁷ Romania-insider.com. Romanian PM wants Magyar Union to help form a new government of „unification“. [cit. 15. 1. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.romania-insider.com/romanian-pm-wants-magyar-union-to-help-form-a-new-government-of-unification/71161/>.

⁸ Romania-insider.com. Magyar Union out of new Romanian Government structure, moves to „constructive opposition“. [cit. 15. 1. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.romania-insider.com/magyar-union-out-of-new-romanian-government-structure-moves-to-constructive-opposition/71671/>.

⁹ Economist.com. Pre-electoral posturing. [cit. 15. 1. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.economist.com/blogs/easternapproaches/2012/12/romanian-politics>.

¹⁰ Americká ministryně zahraničí Hillary Clintonová vyjádřila své obavy o dodržování ústavy a vývoj demokratických institucí v Rumunsku.

Tucker, Joshua. Post-Election Report 2012 Romanian Parliamentary Elections: How Much of a “Mandate” Does it Really Represent? [cit. 15. 1. 2013]. Dostupný z WWW: <http://themonkeycage.org/blog/2012/12/11/post-election-report-2012-romanian-parliamentary-elections-how-much-of-a-mandate-does-it-really-represent/>.

¹¹ Parliament.com. Mixed response to Romanian parliamentary election. [cit. 15. 1. 2013].

Viz též Tucker, Joshua. Post-Election Report 2012 Romanian Parliamentary Elections: How Much of a “Mandate” Does it Really Represent? [cit. 15. 1. 2013].

¹² Tucker, Joshua. Post-Election Report 2012 Romanian Parliamentary Elections: How Much of a “Mandate” Does it Really Represent? [cit. 15. 1. 2013].

Diaconescu). Pravicová koalice se po neúspěchu v parlamentních volbách začátkem prosince roku 2012 rozpadla¹³. Z hlediska sestavené předvolební koalice USL lze předpokládat, že její vznik byl vyvolán potřebou postavit se prezidentovi Basescovi a jednotícím prvkem konzervativní strany, sociálně demokratické strany a národně liberální strany je osoba prezidenta Basesca¹⁴.

Vývoj v Rumunsku ukazuje na stabilizaci stranického systému. Ačkoli se v každých volbách ustavují nové koalice, jedná se obvykle o předvolební koalice, které tvoří již zavedené politické strany PD-L, PNL, PDS a UMDR.

Poslední stranou, která se dostala do parlamentu a nepatří k tradičním rumunským stranám, patří Lidová strana Dana Dioculescu (PP-DD). Strana se sdružila kolem televizního moderátora Dana Dioculescu, který oznámil svůj záměr kandidovat na prezidenta v příštích prezidentských volbách (proběhnou v roce 2014). Strana zdůrazňuje celkovou modernizaci země, která musí začít u reformy vlády a výměny představitelů státu¹⁵. Z celoevropského hlediska strana představuje politické hnutí se silnou osobností v čele, která své postavení získala díky upadající podpoře tradičních stran a jejich celkové diskreditaci. V prosincových volbách strana zároveň fungovala jako platforma pro udělení protestních hlasů ze strany liberálně smýšlejících poslanců.

Tabulka 1 zobrazuje výsledky parlamentních voleb v prosinci roku 2012 do senátu.

Tabulka 1 Výsledky parlamentních voleb prosinec 2012 Senát

Strana	Počet hlasů (v %)	Počet křesel
Sociálně-liberální unie (USL)	60,16	122
Pravicová aliance Rumunska (ARD)	16,73	24
Lidová strana Dan Dioconescu (PP-DD)	14,67	21
Demokratická unie Maďarů v Rumunsku (UDMR)	5,24	9

V tabulce 2 jsou zobrazeny výsledky parlamentních voleb v roce 2012 do poslanecké sněmovny. Shodně v obou hlasováních byla volební účast 41,76 %. Podle pozorovatelů se tím značně snižuje vypovídací hodnota hlasování. Pravicoví voliči udělili buď protestní hlasy Lidové straně Dana Dioconescu, nebo se k volbám vůbec nedostavili¹⁶.

Tabulka 2 Výsledky parlamentních voleb prosinec 2012 Poslanecká sněmovna

Strana	Počet hlasů (v %)	Počet křesel
Sociálně-liberální unie (USL)	58,57	273
Pravicová aliance Rumunska (ARD)	16,49	56
Lidová strana Dan Dioconescu (PP-DD)	13,98	47
Demokratická unie Maďarů v Rumunsku (UDMR)	5,13	18

¹³ Romania-insider.com. First victim of the 2012 local elections: Right Romania Alliance dissolves right after election day. [cit. 15. 1. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.romania-insider.com/first-victim-of-the-2012-local-elections-right-romania-alliance-dissolves/71179/>

¹⁴ Tucker, Joshua. Post-Election Report 2012 Romanian Parliamentary Elections: How Much of a “Mandate” Does it Really Represent? [cit. 15. 1. 2013].

¹⁵ Partidul poporului.ro. [cit. 15. 1. 2013]. Dostupný z WWW: <http://www.partidul.poporului.ro/en>.

¹⁶ Tucker, Joshua. Post-Election Report 2012 Romanian Parliamentary Elections: How Much of a “Mandate” Does it Really Represent? [cit. 15. 1. 2013].